

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Biblioteka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu w latach 2007-2017

Author: Aneta Nocuń

Citation style: Nocuń Aneta. (2018). Biblioteka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu w latach 2007-2017. W: M. Kycler, D. Pawelec, B. Warzachowska (red.), "Biblioteki specjalistyczne Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach" (S. 185-199). Katowice : Oficyna Wydawnicza Waclaw Walasek

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Biblioteka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu w latach 2007–2017

Biblioteka chroni przeszłość i tworzy przyszłość.

Michael Gorman

Powstanie Biblioteki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu

Biblioteka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego z siedzibą w Sosnowcu powstała 1 stycznia 2007 roku na mocy Zarządzenia Rektora z dnia 14 grudnia 2006 roku¹. W tym okresie funkcję Dziekana Wydziału Filologicznego w Sosnowcu pełnił profesor dr hab. Piotr Wilczek². Jednostka powstała z połączenia Biblioteki Instytutu Filologii Angielskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Romańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Germańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Słowiańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej oraz Międzyinstytutowej Czytelni Neofilologicznej. Wszystkie wymienione biblioteki wykonywały zadania zwyczajowo przypisywane bibliotekom specjalistycznym. Typowały publikacje do zakupu w porozumieniu z zainteresowanymi jednostkami Wydziału, prowadziły księgi inwentarzowe i rejestry ubytków dla zbiorów znajdujących się w Bibliotece, opracowywały zbiory formalnie, rzeczowo kształtowały księgozbiory podręczne i udostępniały je w czytelniach, wreszcie służyły informacją w zakresie zbiorów znajdujących się w Bibliotece.

---

¹ Zarządzenie nr 58/2006 z dnia 14 grudnia 2006 r. Rektora Uniwersytetu Śląskiego w sprawie przekształcenia struktury organizacyjnej bibliotek specjalistycznych Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego. <http://bip.us.edu.pl/zarzadzenie-nr-582006> [dostęp: 10.03.2017].

² Piotr Wilczek (ur. 26 kwietnia 1962 w Chorzowie) – polski historyk literatury i kultury, przekładoznawca, tłumacz literacki, profesor nauk humanistycznych, W latach 1986–2008 był pracownikiem Uniwersytetu Śląskiego, m.in. pełnił funkcję dziekana Wydziału Filologicznego potem pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu Warszawskiego. Od 9 listopada 2016 ambasador RP w Stanach Zjednoczonych.

Te wszystkie czynności przypisane im zgodnie z Regulaminem organizacyjnym systemu biblioteczno-informacyjnego w Uniwersytecie Śląskim³ wymagały profesjonalnego, pełnego oddania i organizacyjnie sprawnego kierowania.

W okresie, w którym doszło do połączenia wymienionych bibliotek, przewodnictwem organizacyjnym (kierowanie jednostkami) przynależało kolejno:

- Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej⁴ – mgr Gabriela Cichy (kierownik biblioteki w latach 1995–2006),
- Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej – mgr Elżbieta Kochanowicz (kierownik biblioteki w latach 2003–2006),
- Biblioteka Instytutu Filologii Germańskiej – mgr Maria Myszkowska-Matusiak (kierownik biblioteki w latach 1992–2006),
- Biblioteka Instytutu Filologii Słowiańskiej – mgr Zdzisława Skabek (kierownik biblioteki w latach 1996–2006),
- Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej⁵ – mgr Beata Michta (kierownik biblioteki w latach 1997–2006),
- Biblioteka Kolegium Języka Biznesu – mgr Halina Zemła-Muzyczyszyn (kierownik biblioteki w latach 1993–2006),

Od 1 stycznia 2007 roku kierownictwo w nowo powstałej Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu pełni mgr Aneta Nocuń.

Przemiany lokalowe zachodzące w bibliotece po połączeniu

W początkowym okresie baza lokalowa stanowiła największy problem i wyzwanie. Biblioteki Slawistyczna i Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej mieściły się w budynku przy ulicy Żytnej 10. Sławiści na parterze, natomiast rusycyści na pierwszym piętrze budynku.

---

³ Załącznik nr 1 do Uchwały nr 65 Senatu UŚ z dnia 29 maja 2007 r. *Regulamin organizacyjny systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu Śląskiego*. <http://bip.us.edu.pl/sites/bip.us.edu.pl/files/prawo/uchw20076501.pdf> [dostępne 10.03.2017].

⁴ Biblioteka Instytutu Filologii Angielskiej wyodrębniona w roku 1978 z Biblioteki Instytutu Filologii Obcych (BIFO). Zob. G. CICHY: *Transformacje Biblioteki Anglistycznej. Księgozbiór i jego odzwierciedlenie w katalogach elektronicznych*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. M. KYCLER, D. PAWELEC. Katowice 2008, s. 259–269.

⁵ Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach powstała w 1976 roku jako specjalistyczna biblioteka Instytutu Filologii Rosyjskiej (BIFR). Zob. B. MICHTA: *Trzy dekady czyli o jednej z bibliotek rusycystycznych w Polsce*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego...*, s. 299–309.

W obu przypadkach magazyny zlokalizowane były również na obu kondygnacjach. Aby usprawnić pracę nowo powstałej jednostki zdecydowano się na początku połączyć wypożyczalnie. Mając na uwadze dobro czytelnika nowa wypożyczalnia zlokalizowana została na parterze budynku, co miało znaczenie dla wszystkich użytkowników, a szczególnie tych, dla których pokonanie kolejnych pięter w budynku bez windy było istotne. Sytuacja ta była jednocześnie sporym utrudnieniem dla pracowników biblioteki. Czytelnicy mogli korzystać z jednej wypożyczalni dostępnej na parterze budynku i wypożyczać książki ze zbiorów Biblioteki Instytutu Filologii Rosyjskiej i jednocześnie Biblioteki Instytutu Filologii Słowiańskiej w jednym miejscu bez konieczności kluczenia po piętrach i korytarzach budynku w celu odnalezienia kolejnej wypożyczalni. Pracownicy biblioteki pokonywali jednak te wszystkie przestrzenie i dostarczali do wypożyczalni zlokalizowanej na parterze również książki z magazynów zlokalizowanych na pierwszym piętrze budynku.

Ilustr. 1. Ul. Żytnia 12: budynek, w którym zlokalizowana była Biblioteka Instytutu Filologii Słowiańskiej oraz Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej

Źródło: http://zabrze.fotopolska.eu/szkoly_wyzsze,436,20/woj.slaskie.html.

Rozmieszczenie magazynów nie ułatwiało dnia codziennego, wymagało nie tylko siły fizycznej, ale także zrozumienia dla nowo powstałej sytuacji. Czynniki ludzkie w takich momentach bywa jednak pozytywnie zaskakujący.

W książce pod redakcją Zdzisława Gębołysia i Jacka Tomaszczyka napisano, że „powinnościami etycznymi bibliotekarza [...] w stosunku do czytelników-użytkowników jest priorytet ko-

rzyści czytelników w stosunku do korzyści bibliotekarzy”. Przez odpowiednią organizację i determinację zespołu udostępniającego zbiory w tym budynku udało się osiągnąć zamierzone cele⁶.

Szczególną troskę o taki stan rzeczy wykazali: Zdzisława Skabek, Beata Michta, Iwona Cudak, Dorota Chucherko, Jolanta Kołodziejczyk oraz Paweł Dusza.

Biblioteka Anglistyczna i Romanistyczna mieściły się w budynku przy ulicy Żytniej 10. Tutaj również stworzono jedną wypożyczalnię. Sytuacja tej części biblioteki była jednak nieco inna. Dawna Biblioteka Anglistyczna posiadała już wypożyczalnię skomputeryzowaną. Osobą, która rozpoczęła ten proces była Gabriela Cichy, przy ogromnym wsparciu Izabeli Popiołek, (której wiedza w tym zakresie wielokrotnie wykorzystywana była w późniejszym czasie) oraz Bożeny Ciepluch.

Biblioteka Instytutu Filologii Romańskiej w tym czasie rozpoczynała prace tworzenia bazy czytelników w systemie PROLIB⁷. Dużą determinacją w toku prac wykazały się Agnieszka Kopińska-Trzop oraz Aleksandra Frymus.

W tym samym budynku mieściła się Międzyinstytutowa Czytelnia Neofilologiczna powołana do istnienia w 2001 roku przez ówczesnego Dziekana Wydziału Filologicznego, a potem Rektora Uniwersytetu Śląskiego Wiesława Banysia⁸.

W tej jednostce w okresie wydania Zarządzenia dotyczącego powstania Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu pracowały: Aneta Nocuń, Iwona Boryszko, Iwona Krzemińska oraz Renata Ziółek. Wszystkie Panie we wcześniejszym okresie zatrudnione były w bibliotekach specjalistycznych.

Biblioteka Germanistyczna mieściła się w budynku przy ulicy Pułaskiego 6 (tutaj dbałość o prawidłowe funkcjonowanie należała do Marii Myszkowskiej-Matusiak, Macieja Dęboróg-Byl-

---

⁶ *Kodeksy etyki bibliotekarskiej na świecie. Antologia narodowych kodeksów etycznych*. Pod red. Z. GĘBOŁYSIA i J. TOMASZCZYKA. Warszawa 2008, s. 223.

⁷ PROLIB – system informatyczny zaprojektowany i wykonany przez informatyków z firmy Max Elektronik S.A. z Zielonej Góry. Przeznaczony jest do obsługi i zarządzania wszelkiego rodzaju bibliotek, wspomaga wszystkie czynności związane z wprowadzaniem, udostępnianiem dokumentów, rejestracją i kontrolą czytelników, kontrolą zwrotów dokumentów oraz planowaniem i statystyką pracy biblioteki. PROLIB jest zintegrowanym, kompleksowym systemem przeznaczonym dla różnej wielkości bibliotek. Zapewnia m.in. opis bibliograficzny zgodny z poszczególnymi arkuszami normy PN-N-01152, przejmowanie baz danych w formacie USMARC (bazy Biblioteki Narodowej) i udostępnianie katalogu biblioteki w Internecie w postaci serwisu WWW. W Polsce z systemu tego korzysta ponad 160 bibliotek, w tym 5 centralnych i 53 uczelniane. Cyt. za: <https://pl.wikipedia.org>.

⁸ Prof. dr hab. Wiesław Banys (ur. 30 sierpnia 1951 w Olkuszu) – polski filolog romański, profesor nauk humanistycznych, profesor zwyczajny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i rektor tej uczelni w kadencjach 2008–2012 oraz 2012–2016, przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

czyńskiego oraz Joanny Pięty) natomiast Biblioteka Kolegium Języka Biznesu w Sosnowcu przy ulicy Kościelnej 11 prowadzona była i obsługiwana jednoosobowo przez Halinę Zemłę-Muzyczyszyn.

Ilustr. 2. Budynek w którym początkowo mieściły się Biblioteki Instytutów Filologii Angielskiej i Filologii Romańskiej, obecnie siedziba Biblioteki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu, dawniej tzw. Dom Górnika

Źródło: <http://eduroam.us.edu.pl/zasieg/sosnowiec-zytnia-10-wydzial-filologiczny>.

Ilustr. 3. Budynek, w którym mieściła się Biblioteka Kolegium Języka Biznesu, również siedziba obecnie modernizowanej i rozbudowywanej Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sosnowcu

Źródło: http://pelniakultury.pl/miejsca/pokaz/95/Miejska_Biblioteka_Publiczna_im_G_Danilowskiego_w_Sosnowcu.

Początki nowo powstałej Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu to czas nieustannych przenosin zbiorów, prac koncepcyjnych polegających na umiejętnym planowaniu i wdrażaniu kolejnych zmian. Praca zespołowa była w tym okresie czynnikiem niezbędnym, który w niezwykle sposób zbliżał ludzi, a jednocześnie pozwalał na odkrywanie coraz to nowych pokładów ludzkiej pomysłowości i kreatywności. W wyniku prac przeprowadzonych w pierwszym roku po połączeniu Biblioteka Wydziału Filologicznego w Sosnowcu mieściła się w dwóch, a nie czterech budynkach.

Umberto Eco pisał, że biblioteka powinna być „na miarę człowieka to znaczy także – biblioteka radosna, zapewniająca możliwość wypicia kawy ze śmietanką [...], jak *Museum of Modern Art*, gdzie można pójść do kina, przejść się po ogrodzie, obejrzeć posągi i zjeść obiad z dwóch dań”⁹. Z całą pewnością ten okres organizowania biblioteki nie tak wyglądał, ale dawał okresowo powody do radości, a może bardziej dumy z osiągniętych rezultatów wspólnej pracy.

⁹ U. Eco: *O bibliotece*. Wrocław 1990, s. 33.

Konieczność połączenia różnych, a jednak w dużej części podobnych księgozbiorów wymusiła potrzebę stworzenia dodatkowej przestrzeni tam, gdzie od pewnego już czasu nie zakładano takiej możliwości. Szczególnie rok 2013 był dla pracowników Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu okresem wzmożonej pracy.

W związku z koniecznością opuszczenia pomieszczeń przy ul. Żytniej 12 należało zorganizować przeniesienie części księgozbioru (dawna Biblioteka Instytutu Filologii Słowiańskiej i Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej) z tego miejsca do budynku przy ulicy Żytniej 10. Ponieważ przeniesienie całości zbiorów okazało się niemożliwe ze względów technicznych (zbyt mała powierzchnia, Biblioteka Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej dysponowała największą ilością zgromadzonych przez lata zbiorów), zdecydowano się na powołanie Komisji ds. selekcji złożonych z przedstawicieli poszczególnych Instytutów działających na terenie sosnowieckiej części Wydziału Filologicznego. Zadaniem powołanych Komisji było przeprowadzenie kontroli całego księgozbioru biblioteki w celu wyodrębnienia pozycji zdezaktualizowanych, zniszczonych, nieprzydatnych w toku dydaktycznym. Pozycje, które uznano za zbędne w tej części księgozbioru lecz wartościowe i przydatne dla części polonistycznej zostały protokołami przekazane do Biblioteki Wydziału Filologicznego w Katowicach.

W ramach przeprowadzonych prac wycofano z księgozbioru 12 174 woluminów książek. Pozostałe zbiory zostały połączone w magazynach przy ulicy Żytniej 10.

Aby nie powodować konieczności prowadzenia w dalszym ciągu kilku magazynów w części romanistycznej (do tej pory 6 magazynów z podziałem na zbiory francuskie, hiszpańskie, włoskie, portugalskie, rumuńskie, łacińskie), zdecydowano o połączeniu wszystkich wymienionych według numerów inwentarzowych i umieszczeniu ich w jednym ciągu inwentarzowym. Takie założenie spowodowało sporą oszczędność miejsca i możliwość umieszczenia tej części zbiorów w dwóch, a nie jak do tej pory 4 pomieszczeniach biblioteki (z koniecznością organizowania wolnej przestrzeni na przyrost księgozbioru w każdym wymienionym ciągu).

Kolejne zbiory (anglistyczne, slawistyczne, germanistyczne, rusycystyczne oraz pochodzące z biblioteki Kolegium Języka Biznesu) zostały dołączone do magazynów również bez pozostawiania miejsca na przyrost księgozbioru w zakresie starych inwentarzy (na początku 2014 r. otwarty został jeden nowy inwentarz BWFS). Liczba przenoszonych zbiorów spowodowała konieczność zaadaptowania na cele magazynowe dotychczasowej czytelnicy, która znajdowała się na parterze budynku.

W obrębie tego pomieszczenia (włączając zaplecze) zorganizowano jeden duży magazyn biblioteczny i umieszczono w nim również skrypty, a także księgozbiór części BIFO¹⁰ (ta część księ-

---

¹⁰ BIFO – skrót od Biblioteka Instytutu Filologii Obcych, jednostka powstała na skutek powołania do życia Instytutu Filologii Obcych (1973) mieszczącego się w dawnym „Domu Górnik” przy ulicy Bando 10 (obec-

gozbioru również została scalona według kolejnych numerów inwentarzowych), ponieważ stanowi on zamkniętą całość, umieszczenie go w jednym miejscu ułatwiło prace nad tą częścią księgozbioru. Czytelnia zorganizowana została w pomieszczeniu, w którym dotychczas odbywały się zajęcia dydaktyczne (duże przestronne pomieszczenie z możliwością umieszczenia ok. 6 000 książek w wolnym dostępie). Aby umożliwić pracownikom Wydziału szybszy i łatwiejszy kontakt z biblioteką zorganizowano również drugą (tzw. podręczną) czytelnię w budynku przy ulicy Grotaroweckiego (ponieważ tam odbywają się zajęcia dydaktyczne). Znajdują się tam pozycje najczęściej wykorzystywane w toku zajęć.

Ilustr. 4. Budynek Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu, siedziba czytelnii podręcznej biblioteki Wydziału

Źródło: <http://gazeta.us.edu.pl/node/237391>.

---

nie ul. Żytnia 10). Jego założycielem i pierwszym dyrektorem był prof. Kazimierz Polański (ur. 6 kwietnia 1929 r. w Brzozdowcach, woj. lwowskie, zm. 7 lutego 2009 r. w Katowicach) – lingwista polski (językoznawca ogólny, slawista i anglista), współtwórca polskiej teorii językoznawczej oraz współautor i redaktor fundamentalnych prac językoznawczych, m.in. *Encyklopedii językoznawstwa ogólnego*, *Słownika syntaktyczno-generatywnego czasowników polskich*. Łącznie był autorem 150 publikacji naukowych, w tym 11 książek. Członek Polskiej Akademii Nauk (od 1998 r.) i Polskiej Akademii Umiejętności (od 1993 r.), *doktor honoris causa* Uniwersytetu Opolskiego (2003), Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (2004) oraz Uniwersytetu Śląskiego (2008), honorowy profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek prezydium i przewodniczący Komitetu Językoznawstwa PAN, członek Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych przy Prezesie Rady Ministrów, polski delegat do *Permanent International Committee of Linguists*.

Księgozbiór ten jest ruchomy i stale aktualizowany w ramach potrzeb określanych przez pracowników dydaktycznych oraz studentów. Profil gromadzonych zbiorów wyznaczają kierunki studiów oraz prac naukowo-badawczych prowadzonych w instytutach Wydziału Filologicznego UŚ w Sosnowcu. Istotnym elementem księgozbioru są więc publikacje związane z programem prowadzonych specjalności w obrębie następujących filologii: angielskiej, germańskiej, romańskiej, rosyjskiej oraz filologii słowiańskiej. Biblioteka Wydziału Filologicznego jako biblioteka filologiczna gromadzi piśmiennictwo w językach oryginalnych oraz w przekładzie. Kompletuje polską literaturę piękną wraz z tekstami krytycznymi, a także zbiór literatury powszechnej. W związku z powstaniem nowych kierunków (np. filologia angielska, specjalność tłumaczeniowa z językiem japońskim lub chińskim) w ostatnich latach zbiory neofilologiczne zostały uzupełnione o pozycje związane z językiem i kulturą Japonii (japonistyka) oraz Chin (sinologia). W zbiorach Biblioteki są publikacje reprezentujące wiele dyscyplin naukowych, m.in. piśmiennictwo z dziedziny psychologii, pedagogiki, nauk społecznych i ekonomicznych (marketing, reklama, korespondencja handlowa).

Podczas zmian połączono również dotychczasowe dwie wypożyczalnie działające w dwóch budynkach i zorganizowano jedną wspólną w budynku Żytnia 10, umożliwiło to bardziej ekonomiczne przeprowadzanie dyżurów pracowniczych dla studentów studiów niestacjonarnych, ponieważ biblioteka prowadzi również dyżury dla tych grup studentów zgodnie z potrzebami wydziałowymi, które odbywają się w obu czytelniach i wypożyczalni w soboty zjazdowe.

Przez lata specjalistyczne biblioteki gromadziły księgozbiory dążąc do pewnej kompletności posiadanej literatury. Ten olbrzymi księgozbiór wymagał niezwyklej uwagi i staranności w podejmowaniu wszelkich decyzji. Wspomniane wcześniej selekcje stały się jednocześnie swoistym przeglądem stanu posiadania.

Z całą pewnością połączenie księgozbiorów i usytuowanie w jednym magazynie (zlokalizowanym fizycznie w kilku miejscach) pozwoliło na bardziej ekonomiczną kontynuację procesu gromadzenia. To co kiedyś posiadał, czy też chciał zakupić każdy Instytut teraz mogło być realizowane przy użyciu znacznie mniejszego nakładu kosztów dla Wydziału. Zakupione raz stawało się własnością wszystkich zainteresowanych, a jednocześnie stwarzało okazję do poszerzania oferty biblioteki nie podnosząc, a wręcz ograniczając wydatki przeznaczone na ten cel.

Księgozbiór po scaleniu wcześniej wymienionych jednostek liczył ponad 200 tysięcy woluminów zbiorów zwartych i kilkanaście tysięcy zeszytów czasopism. Tylko pewien procent zbiorów mógł być wypożyczony drogą elektroniczną. Zamawianie książek za pomocą OPAC WWW z dowolnego miejsca przez całą dobę było komfortem dla części czytelników korzystających ze zbiorów dawnej Biblioteki Instytutu Anglistyki (drogą elektroniczną wypożyczane były te pozycje, które wprowadzone były do bazy, pozostałe na bieżąco były opracowywane w miarę możliwo-

ści bibliotekarzy). Priorytetem stała się konieczność wprowadzenia jak największej ilości zbiorów z pozostałych bibliotek. W tym celu w porozumieniu z Dyrekcją Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego¹¹ – przeprowadzony został cykl szkoleń dla wszystkich pracowników nowo powstałej biblioteki, którzy zapoznali się z modulem Wypożyczalni i podstawowymi czynnościami wykonywanymi w tym module (elektroniczne wypożyczenia, prolongaty, zwroty dokumentów). Te działania miały na celu stworzenie biblioteki, która dobrze realizuje usługi, jest przyjazna, spełnia oczekiwania użytkowników.

Nowoczesna biblioteka wydziałowa

Jacek Wojciechowski pisał, że „o tym czy biblioteka jest dobrze oceniana i czy udostępnianie realizuje się sprawnie, rozstrzyga łatwa dostępność i zasobność zbiorów oraz krótki czas oczekiwania na realizację usługi. W zasadniczym stopniu do korzystnej opinii przyczynia się też [...] kompetentny personel”¹². Wprowadzenie elektronicznej wersji wypożyczalni było nie tylko sporym ułatwieniem wyszukiwania informacji dla czytelnika, ale także skróceniem czasu koniecznego dla bibliotekarza na znalezienie materiałów zamawianych. Nie oznacza to jednak, że pracownicy biblioteki mają dzięki tym usprawnieniom mniej obowiązków. Zespół biblioteki naukowej ma zbyt wiele zadań do wykonania by sądzić, że zautomatyzowanie, czy też wprowadzenie tylko jednego modułu wypożyczalni spełnia wymogi jednostki. Istnieje w niej cały wachlarz usług, które stanowią o jej kompletności.

Posiadane kwalifikacje, umiejętności i predyspozycje osobnicze pozwoliły na stworzenie wszystkich niezbędnych działów: gromadzenia, opracowania, udostępniania, informacji. Wszyscy pracownicy biblioteki (wtedy już w większości absolwenci studiów wyższych) w miarę własnych możliwości i potrzeb jednostki podnosili swoje kwalifikacje poprzez różnego rodzaju szkolenia, kursy i warsztaty: szkolenia z zakresu tworzenia rekordów bibliograficznych i haseł przedmiotowych w formacie MARC 21 do bazy NUKAT, szkolenia ze znajomości baz danych udostępnianych na stronie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego, szkolenia z modułu Wypożyczalni bazy PROLIB, kurs języka miganego I i II stopnia, szkolenie zwiększenia dostępności uczelni wyższych dla osób niepełnosprawnych w ramach projektu współfinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, szkolenia z zakresu ochrony, przechowywania

---

¹¹ Prof. dr hab. Dariusz Pawelec (ur. 22 sierpnia 1965 r. w Górze Śląskiej) – polski krytyk literacki, wykładowca uniwersytecki. Od 1988 roku pracuje na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego, w Zakładzie Poetyki Historycznej i Sztuki Interpretacji. Od roku 2008 pełni funkcję Dyrektora Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej w Katowicach.

¹² J. WOJCIECHOWSKI: *Bibliotekarstwo. Kontynuacja i zmiany*. Kraków 2001, s. 57.

i przetwarzania danych osobowych, uczestnictwo w kursach języka francuskiego i angielskiego prowadzonych dla pracowników Uniwersytetu, warsztaty Internetowe: narzędzia budowania wizerunku nowoczesnej biblioteki).

W gronie osób zatrudnionych są specjaliści dziedzinowi (poloniści, slawiści, rusycyści). Osoby, które kończą studia filologiczne w dużym stopniu przyczyniały i przyczyniają się nadal do sprawnego i właściwego kompletowania zaplecza dydaktycznego dla istniejącego w miejscu Wydziału. Taki stan rzeczy był i jest wielokrotnie wykorzystywany podczas prac uzupełniania i opracowywania posiadanego księgozbioru. Bibliotekarze współtworzą NUKAT – katalog zbiorów polskich bibliotek naukowych, który powstał w 2002 roku oraz Centralną Kartotekę Haseł Wzorcowych gwarantującą poprawność i jednolitość haseł stosowanych w opisach dokumentów.

Ogromne tempo zmian i rozwój technologii komputerowej są czynnikami powodującymi, że bardzo istotna jest umiejętność poruszania się w świecie komputerów, baz danych, bibliotek cyfrowych. Od dłuższego już czasu biblioteki nie są kojarzone jedynie z książką tradycyjną. Bycie bibliotekarzem dzisiaj to umiejętność sprawnego poruszania się w tych równoległych światach.

Od 2012 roku biblioteka prowadzi szkolenia biblioteczne online, które umożliwiają czytelnikowi zdalne wykonanie testu ze znajomości struktury biblioteki wydziałowej, a także pozwalają na zapoznanie się z najważniejszymi problemami i zagadnieniami spotykanymi podczas korzystania z biblioteki. Każdego roku aktualizowany jest podręcznik dostępny online na stronie biblioteki wydziałowej: www.bwfs.us.edu.pl, na której zamieszczane są także wszystkie najważniejsze informacje dotyczące jednostki. Prace te prowadzone są i aktualizowane przez trzyosobową grupę: Katarzynę Cukierską, Paulinę Pytel i Łukasza Ogłozę. Podręcznik ten jest pewnego rodzaju przewodnikiem po bibliotece. Informuje o zadaniach biblioteki, zapoznaje z jej poszczególnymi agendami, w przejrzysty sposób odsyła do istniejących lokalizacji. Opisuje ogólne zasady korzystania z biblioteki, przeprowadza przez proces rejestracji online oraz zapoznaje ze wszystkimi możliwościami zarządzania kontem. Zawiera wskazówki dotyczące informacji o dokumentach, ich położeniu w bibliotece, możliwościach wyszukiwania i zamawiania w katalogu OPAC. Zawiera zasady wyszukiwania dokumentów z użyciem transliteracji.

Wiedza z zakresu nowoczesnego bibliotekarstwa opartego na efektywnym przekazywaniu umiejętności znajdowania dostępu do wielu źródeł, w szczególności baz danych, bibliotek cyfrowych oraz czasopism elektronicznych czyni z dzisiejszych bibliotekarzy swoistych pośredników pomiędzy użytkownikiem, wiedzą i informacją. Pomoc bibliotekarzy w tym zakresie wydaje się być nieodzowna. Maurice B. Line pisze: „W ciągu najbliższych kilku lat będę mógł dotrzeć do każdego tekstu nie odwiedzając biblioteki. Dlaczego zatem powinienem chcieć tam nadal chodzić?

Ponieważ mogą zdarzyć się rzeczy, których nie będę mógł lub chciał zrobić bez biblioteki i takie, które biblioteka będzie chciała robić za mnie [...]”¹³.

W Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu zawsze można liczyć na pomoc w poszukiwaniu potrzebnych źródeł informacji. Bibliotekarze w sposób ciągły dbają o możliwość dostępu do aktualizowanych narzędzi umożliwiających te zadania. Pozostają w stałym kontakcie ze wszystkimi propozycjami biblioteki sprawującej charakter nadrzędny. Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka umożliwia wraz z pozostałymi bibliotekami systemu bibliotecznego Uniwersytetu Śląskiego dostęp do wielu baz danych w sposób przejrzysty eksponowanych na stronie biblioteki. W celu przybliżenia studentom możliwości korzystania ze źródeł elektronicznych w Bibliotece Wydziału Filologicznego w Sosnowcu prowadzone są szkolenia (często nawet indywidualne) dla zainteresowanych, w czasie których studenci w przystępny sposób wprowadzani są w tajniki tworzenia prawidłowych opisów bibliograficznych, otrzymują cenne wskazówki dotyczące kompletności różnych informacji. Bardzo często bibliotekarz bywa pewnego rodzaju przewodnikiem w żmudnych, czasochłonnych i wymagających wiedzy tematycznej poszukiwaniach.

Od początku swego istnienia Biblioteka Wydziału Filologicznego w Sosnowcu dąży do otwarcia na potrzeby nie tylko swoich lokalnych (wydziałowych) użytkowników. Często w bibliotece użytkownikami są uczniowie okolicznych szkół, a także osoby prywatne.

Ujednolicony regulamin (biblioteka jest częścią zintegrowanego systemu bibliotecznego¹⁴) nie zakłada możliwości wypożyczenia zgromadzonych zbiorów osobom nie zatrudnionym i nie studiującym na wydziale dlatego biblioteka udostępnia materiały (również magazynowane) na terenie czytelnicy. Wielokrotnie uczestniczy też pośrednio w akcjach wystaw książek tworzonych w okolicznych szkołach propagując dostęp do wiedzy i czytelnictwa, a jednocześnie promując posiadane zbiory.

Księgozbiór biblioteki to nie tylko przejęta spuścizna, ale także różnego rodzaju kolekcje np. zbiór canadianów i kolekcja z dziedziny studiów europejskich, kulturoznawstwa i literatury krajów angielskiego obszaru językowego¹⁵; kolekcja rosyjskich druków cyrylicznych z XIX wieku i książek wydanych w XIX wieku oraz na początku XX wieku dotyczących rosyjskiej literatury

---

¹³ M.B. LINE: *Biblioteka przyszłości*. „Forum Akademickie” 2001, nr 11. <http://www.forumakad.pl/archiwum/2001/11/artykuly/22-on-biblioteka-przyszlosci.htm> [dostęp: 15.11.2016].

¹⁴ Polskie biblioteki uniwersyteckie działają na podstawie *Ustawy o bibliotekach* oraz art.88 *Ustawy o szkolnictwie wyższym* z 18 marca 2011 r., zgodnie, z którą w uczelniach funkcjonuje system biblioteczno-informacyjny, którego specyfiką jest hierarchiczna struktura bibliotek współtworzących ten system, począwszy od biblioteki głównej, poprzez wydziałowe, instytutowe czy zakładowe, organizowany ze względu na potrzeby naukowe i dydaktyczne studentów i nauczycieli akademickich.

¹⁵ Zob. G. CICHY: *Transformacje Biblioteki Anglistycznej...*, s. 256.

pięknej i wydawnictw słownikowych¹⁶, czy też imponująca kolekcja literatury francuskiego obszaru językowego.

To także dary zarówno prywatne¹⁷ jak i instytucjonalne¹⁸. Wymienianie wszystkich prywatnych darczyńców nie wydaje się możliwe przy okazji tej pracy, ale wspomnieć należy o dużych przejętych w tym okresie darach instytucji takich jak Biblioteka Alliance Francaise (rok 2013, 6 610 wol.), Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Sosnowcu (rok 2015, ok. 15 000 wol.), Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Bielsku-Białej (rok 2015, prawie 6 000 wol.). Od momentu powstania biblioteki do jej zbiorów włączono 39 588 woluminów książek (liczba obejmuje książki zakupione oraz otrzymane jako dar i ekwiwalent w rozliczeniu za książki zagubione przez czytelników). Prace w tym zakresie prowadzone są w sposób ciągły od momentu powstania biblioteki.

W ostatnich latach na mocy Zarządzenia Rektora¹⁹ w bibliotece prowadzone są również prace nad wprowadzaniem danych do „Bibliografii Dorobku Pracowników Uniwersytetu Śląskiego” w obrębie Wydziału ponieważ ocena działalności naukowej jednostki (patrz: wydziału) będzie odbywać się na podstawie zawartości Modułu Sprawozdawczego Polskiej Bibliografii Naukowej. Dane do Modułu Sprawozdawczego PBN importowane są z lokalnych systemów bibliograficznych, tworzonych i utrzymywanych w poszczególnych jednostkach naukowych. W przypadku Uniwersytetu Śląskiego importowane są z „Bibliografii Dorobku Pracowników”.

Zakończenie

Biblioteka Wydziału Filologicznego w Sosnowcu od momentu powstania zapewnia swoim użytkownikom wysoki standard usług i bogate zbiory. W obecnej chwili gromadzi ponad 190 tys. woluminów zbiorów zwartych, prawie 6 tysięcy woluminów skryptów, kilkanaście tysięcy wolu-

---

¹⁶ B. МІСНТА: *Rosyjskie druki cyrylicie w XIX-wiecznym księgozbiorniku Biblioteki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu*. „Biblioteka Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2009, nr 2, s. 92–99.

¹⁷ Na specjalną uwagę zasługują szczególnie księgozbiory otrzymane od takich darczyńców jak np. księgozbiór rusycystyczny Śp. Prof. Stanisława Poręby, księgozbiór anglistyczny Śp. Dra Ireneusza Jakubczaka, książki подарowane przez Śp. prof. Janusza Arabskiego, Śp. Prof. Kazimierza Polańskiego.

¹⁸ Np. Aliance Francaise, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Sosnowcu, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Bielsku-Białej, Pracownia Badań nad Kulturą Kanadyjsko-Francuską i Literaturą Quebecku Uniwersytetu Warszawskiego, dar Pro Helvetii Zurych, dar Ambasady Kolumbii. Z uwagi na wielość otrzymanych pozycji z różnych ośrodków wymieniono otrzymywane w ostatnim okresie, od momentu funkcjonowania Biblioteki Wydziału Filologicznego.

¹⁹ *Zarządzenie nr 63/2015 Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2015 r. w sprawie dokumentowania i upowszechniania dorobku naukowego pracowników Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. <http://bip.us.edu.pl/zarządzenie-nr-632015> [dostęp: 17.03.2017].

minów czasopism (krajowych i zagranicznych), proponuje dostęp do rozmaitych baz danych. Mając świadomość konieczności proponowania usług bibliotecznych na najwyższym poziomie w bibliotece zatrudnione są osoby, dla których praca z czytelnikiem staje się motywacją do ciągłego rozwoju, dając jednocześnie ogromną satysfakcję z wykonywanej pracy.

Joanna Kamińska w książce *Marketing wewnętrzny w bibliotece* napisała, że „traktowanie pracownika jako najważniejszego zasobu biblioteki sprzyja wytworzeniu takiej kultury organizacyjnej, którą bibliotekarze będą uznawać za własną”²⁰. Dzięki temu swoistemu poczuciu przynależności do swojej jednostki wszyscy zatrudnieni w niej bibliotekarze mają poczucie współodpowiedzialności za los biblioteki. To oni tworzą usługę, decydują o jej ostatecznym kształcie. Dzięki nim dociera ona do odbiorców, mamy nadzieję zadowolonych i chętnie wracających do proponowanych przez nas usług.

Bibliografia

- CICHY G.: *Transformacje Biblioteki Anglistycznej: księgozbiór i jego odzwierciedlenie w katalogach elektronicznych*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. M. KYCLER, D. PAWELEC. Katowice 2008, s. 259–269.
- ECO U.: *O bibliotece*. Wrocław 1990.
- LINE M.B.: *Biblioteka przyszłości*. „Forum Akademickie” 2001, nr 11. http://www.forumakad.pl/archiwum/2001/11/artykuly/22-on-biblioteka_przyszlosci.htm [dostęp: 15.11.2016].
- GĘBOŁYŚ Z.: *Organizacja i administracja biblioteki – kierowanie pracą biblioteczną*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. Z. ŻMIGRODZKI. Warszawa 1998.
- KAMIŃSKA J.: *Marketing wewnętrzny w bibliotece*. Katowice 2006.
- Kodeksy etyki bibliotekarskiej na świecie: antologia narodowych kodeksów etycznych*. Pod red. Z. GĘBOŁYSIA, J. TOMASZCZYKA. Warszawa 2008.
- MICHTA B.: *Rosyjskie druki cyryliczne w XIX-wiecznym księgozbiórce Biblioteki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu*. „Biblioteka Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2009, nr 2, s. 92–99.
- MICHTA B.: *Trzy dekady czyli o jednej z bibliotek rusycystycznych w Polsce*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. M. KYCLER, D. PAWELEC. Katowice 2008, s. 299–309.
- PLUTA-OLEARNIK M.: *Marketing usług*. Warszawa 1994.
- TOKARSKA A.: *Biblioteka w przestrzeni informacyjnej*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. A. TOKARSKA. Warszawa 2013, s. 22–32.
- TOKARSKA A.: *Typologia i misja bibliotek w kontekście historycznym*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. A. TOKARSKA. Warszawa 2013, s. 66–89.
- WOJCIECHOWSKI J.: *Bibliotekarstwo. Kontynuacje i zmiany*. Kraków 2001.

---

²⁰ J. KAMIŃSKA: *Marketing wewnętrzny w bibliotece*. Katowice 2006, s. 6.

Streszczenie

Praca dotyczy zmian, które miały miejsce w Bibliotece Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego z siedzibą w Sosnowcu po połączeniu Biblioteki Instytutu Filologii Angielskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Romańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Germańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Słowiańskiej, Biblioteki Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej oraz Międzyinstytutowej Czytelni Neofilologicznej w 2007 roku. Celem pracy było opisanie kolejnych działań i zmagañ bibliotekarzy mających na celu stworzenie nowoczesnej, biblioteki przyjaznej i otwartej dla użytkowników.

Słowa kluczowe:

Biblioteka Wydziału Filologicznego w Sosnowcu, przemiany biblioteki

ANEKS

Zespół Pracowników Biblioteki Wydziału Filologicznego w Sosnowcu:

mgr Aneta Nocuń – kierownik biblioteki, kustosz (absolwentka: filologia słowiańska, Uniwersytet Śląski; Podyplomowe studia bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, Podyplomowe studia zarządzanie i marketing w bibliotece). Zatrudnienie od: wrzesień 1996 r.

Opracowanie (kolejność alfabetyczna):

mgr Iwona Boryszko; starszy bibliotekarz (absolwentka: filologia rosyjska, Uniwersytet Śląski; Podyplomowe studia bibliotekoznawstwo i informacja naukowa)

mgr Iwona Cudak; kustosz (absolwentka: filologia słowiańska, Uniwersytet Śląski; Podyplomowe studia bibliotekoznawstwo i informacja naukowa)

mgr Aleksandra Frymus; kustosz (absolwentka: wychowanie techniczne, Uniwersytet Śląski, Podyplomowe studia bibliotekoznawstwo i informacja naukowa)

mgr Agnieszka Kopińska-Trzop; starszy bibliotekarz (absolwentka: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

mgr Beata Michta; kustosz (absolwentka: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

mgr Maria Myszkowska-Matusiak; kustosz (absolwentka: filologia polska, Uniwersytet Śląski; Podyplomowe studia bibliotekoznawstwo i informacja naukowa)

mgr Izabela Popiołek; starszy bibliotekarz (absolwentka: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

Dokumentowanie danych bibliograficznych / udostępnianie:

mgr Maciej Dęboróg-Bylczyński; starszy bibliotekarz (absolwent: filologia polska, UMK Toruń; Podyplomowe studia bibliotekoznawstwo i informacja naukowa)

mgr Łukasz Ogłóza; bibliotekarz (absolwent: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

Udostępnianie:

mgr Katarzyna Cukierska; bibliotekarz (absolwentka: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

mgr Iwona Krzemińska; kustosz (absolwentka: filologia polska, Uniwersytet Śląski)

mgr Paulina Pytel; bibliotekarz (absolwentka: bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, Uniwersytet Śląski)

Dorota Chucherko; bibliotekarz (wyszkolenie średnie; IV L.O. im. Stanisława Staszica w Sosnowcu)

Jolanta Kołodziejczyk; bibliotekarz (Policealne Studium Zawodowe w Chorzowie: technik informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej)

Joanna Pięta; bibliotekarz (wyszkolenie średnie: Technikum Kolejowe Ministerstwa Komunikacji w Sosnowcu)

